

Тетяна В. Полозова
**МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОЦІНЮВАННЯ
МОЖЛИВОСТІ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО
РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА**

У статті запропоновано комбінований метод оцінювання можливості інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства, який ґрунтується на поєднанні експертного і статистичного методів. Розроблено структурно-логічну схему оцінювання можливості інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства, яка містить 3 основних блоки: інформаційно-експертний; розрахунково-аналітичний; графічний. Запропоновано методичний підхід до визначення показника можливості інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства.

Ключові слова: інноваційно-інвестиційний розвиток підприємства; можливість розвитку; експертний метод.

Форм. 12. Рис. 2. Табл. 1. Літ. 18.

Татьяна В. Полозова
**МЕТОДИЧЕСКОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ ОЦЕНКИ
ВОЗМОЖНОСТИ ИННОВАЦИОННО-ИНВЕСТИЦИОННОГО
РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЯ**

В статье предложен комбинированный метод оценки возможности инновационно-инвестиционного развития предприятия, который основывается на сочетании экспертного и статистического методов. Разработана структурно-логическая схема оценки возможности инновационно-инвестиционного развития предприятия, которая содержит 3 основных блока: информационно-экспертный; расчетно-аналитический; графический. Предложен методический подход к расчету показателя возможности инновационно-инвестиционного развития предприятия.

Ключевые слова: инновационно-инвестиционное развитие предприятия; возможность развития; экспертный метод.

Tetiana V. Polozova¹
**METHODICAL SUPPORT FOR ESTIMATION OF INNOVATIVE AND
INVESTMENT DEVELOPMENT POTENTIAL AT ENTERPRISES**

The article presents a method combining the evaluation of innovative and investment development of an enterprise which is the combination of expert and statistical methods. A structural-logical scheme for estimating the innovative and investment development of the enterprise is proposed, containing 3 main sections: information and expertise; analytical and graphical. A methodical approach to calculation of opportunities innovative and investment development of the enterprise is offered.

Keywords: enterprise innovative and investment development; development opportunity; expert method.

Постановка проблеми. Сучасні умови господарювання в Україні вимагають активізації інноваційно-інвестиційних процесів, що є платформою для якісних зрушень у науково-технічній базі промислових підприємств та покращення кінцевих економічних результатів їх виробничо-господарської діяльності. Базовим елементом формування стратегічного фарвату інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства має бути створення ефективних меха-

¹ Kharkiv National University of Radioelectronics, Ukraine.

нізмів управління інноваційно-інвестиційною діяльністю на основі взаємодії та збалансованості усіх складових інноваційно-інвестиційного процесу, забезпечення високих темпів інноваційного розвитку через підвищення ефективності використання інвестиційних ресурсів. Це обумовлює необхідність розробки та використання відповідного методичного забезпечення оцінки можливостей інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства (І-ІРП) в сучасних умовах господарювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням методичного забезпечення оцінки рівня та управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств присвятили свої роботи О.В. Коваленко [6], В.Л. Конашук [7], Е.Г. Мороз [10], М.В. Обертайло [14; 15], В.В. Прохорова [12; 13], В.Г. Семенова [14; 15], Г.М. Шамота [18] та інші. Проблеми інноваційного розвитку підприємств та його оцінювання висвітлено у роботах таких вчених, як: О.Я. Галушак [3], Н.Ю. Жаровська [3], С.М. Ілляшенко [5; 11], Л.Я. Малуца [9], О.В. Ставицький [17] та інших. На увагу заслуговують дослідження С.Л. Благодетелевої-Вовк, у яких розглянуто питання можливості розвитку та можливості занепаду в контексті інноваційної діяльності підприємства [1; 2].

Аналізу методичного забезпечення оцінки інноваційно-інвестиційного розвитку промислових підприємств присвячена робота [15], де висловлюється думка, що на сьогодні одним з найбільш вдалих способів визначити рівень інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства є розрахунок інтегрального показника, хоча авторський підхід не запропонований.

Такої ж думки дотримуються В.В. Прохорова і О.О. Мушников [13] пропонуючи методику оцінювання рівня стійкості інноваційно-інвестиційного розвитку з урахуванням стадії життєвого циклу підприємств машинобудування. Слід зазначити, що запропонований підхід не враховує ймовірнісний характер впливу факторів внутрішнього і зовнішнього середовищ.

Для урахування ймовірнісної природи факторів зовнішнього і внутрішнього середовищ у роботі [5] автором запропоновано методику на основі використання коефіцієнтів упевненості. Проте сама методика спрямована на оцінювання можливості реалізації варіанту розвитку при розробці і просуванні нової продукції на ринку [5, 177], тобто оцінювання тільки ринкових можливостей, а не можливостей інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства.

Спробою врахувати фактори впливу внутрішнього і зовнішнього походження на інноваційно-інвестиційний розвиток підприємства стали дослідження [12]. Однак дані розробки обмежені теоретичною систематизацією та побудовою концептуальної моделі впливу ризиків на формування системи адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком промислових підприємств.

На особливу увагу заслуговують наукові погляди С.Л. Благодетелевої-Вовк, яка запропонувала підхід до оцінювання економічного розвитку на основі теорії можливостей розвитку і можливостей занепаду підприємства [1; 2]. У роботі зазначено, що використання можливостей розвитку приводить до підвищення рівня ефективності функціонування як окремих господарських суб'єктів, так і фінансово-економічної системи в цілому.

Невирішені раніше частини загальної проблеми. Результати наукового пошуку свідчать про відсутність єдиного підходу та недостатню розробленість методичного забезпечення для оцінювання можливостей інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства, що обумовлює необхідність подальших наукових досліджень по даній проблематиці.

Метою дослідження є розробка моделі оцінювання можливості інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства (І-ІРП).

Основні результати дослідження. На основі підходу, викладеного в [1; 2], у даному дослідженні запропоновано для оцінки можливості І-ІРП використати концепцію можливостей розвитку і можливостей занепаду. Враховуючи результати наукових досліджень, представлених у роботах [5; 11], слід зазначити, що вплив факторів зовнішнього і внутрішнього середовищ на І-ІРП має ймовірнісний характер. Тому урахування такого впливу можуть бути застосовані експертні методи, що дозволяють приймати рішення за умов неповної, неточної та суперечливої інформації. Застосування даного методу в чистому вигляді надає занадто суб'єктивну оцінку явища або процесу, а тому потребує коректної математичної обробки результатів опитування експертів з подальшим використанням ймовірнісних характеристик, таких як дисперсія, середньоквадратичне відхилення тощо.

У зв'язку з цим у даному дослідженні запропоновано комбінований метод, за яким процес оцінювання можливості І-ІРП передбачає поєднання експертного і статистичного методів.

Структурно-логічна схема оцінювання можливості І-ІРП наведена на рис. 1.

Як цільовий параметр І-ІРП запропоновано використати показник ринкової вартості підприємства (РВП), який характеризуватиме внутрішній стан підприємства, його зв'язок із зовнішнім середовищем, а також рівень розвитку його інноваційно-інвестиційної спроможності. На основі підходу, викладеного у [8], запропоновано РВП обчислювати за формулою [16]:

$$РВП = \frac{ЕВІТ}{D} \times 100, \quad (1)$$

де *ЕВІТ* – сума прибутку до сплати процентів і податків за рік (аббревіатура назви показника англ. – Earnings Before Interest and Taxes); *D* – середньорічна процентна ставка за депозитами.

Підготовка початкової інформації для експертної процедури передбачає формування переліку індикаторів-стимуляторів (дестимуляторів), що впливають на можливість інноваційно-інвестиційного розвитку (занепаду) підприємства. Індикатори-стимулятори є детермінантами, які посилюють можливість використання інноваційно-інвестиційного потенціалу, активізують та підвищують інноваційно-інвестиційну спроможність підприємства. Індикатори-дестимулятори, навпаки, є детермінантами, що послаблюють можливість використання інноваційно-інвестиційного потенціалу, знижують активність та інноваційно-інвестиційну спроможність підприємства.

У [1] до стимуляторів запропоновано віднести: впровадження у виробництво нових конкурентоспроможних видів продукції; впровадження нових технологій; впровадження нової техніки; освоєння нових ринків збуту;

освоєння нових ринків сировини; вдосконалення організації виробництва; вдосконалення системи управління; посилення мотивації до праці; скорочення витрат; збільшення суми прибутку. До дестимуляторів можна віднести: виробництво неконкурентоздатної продукції; використання застарілих технологій та застарілої техніки; втрата ринків збуту; втрата ринків сировини; недоліки в організації виробництва та в системі управління; послаблення мотивації до праці; зростання витрат; скорочення прибутку.

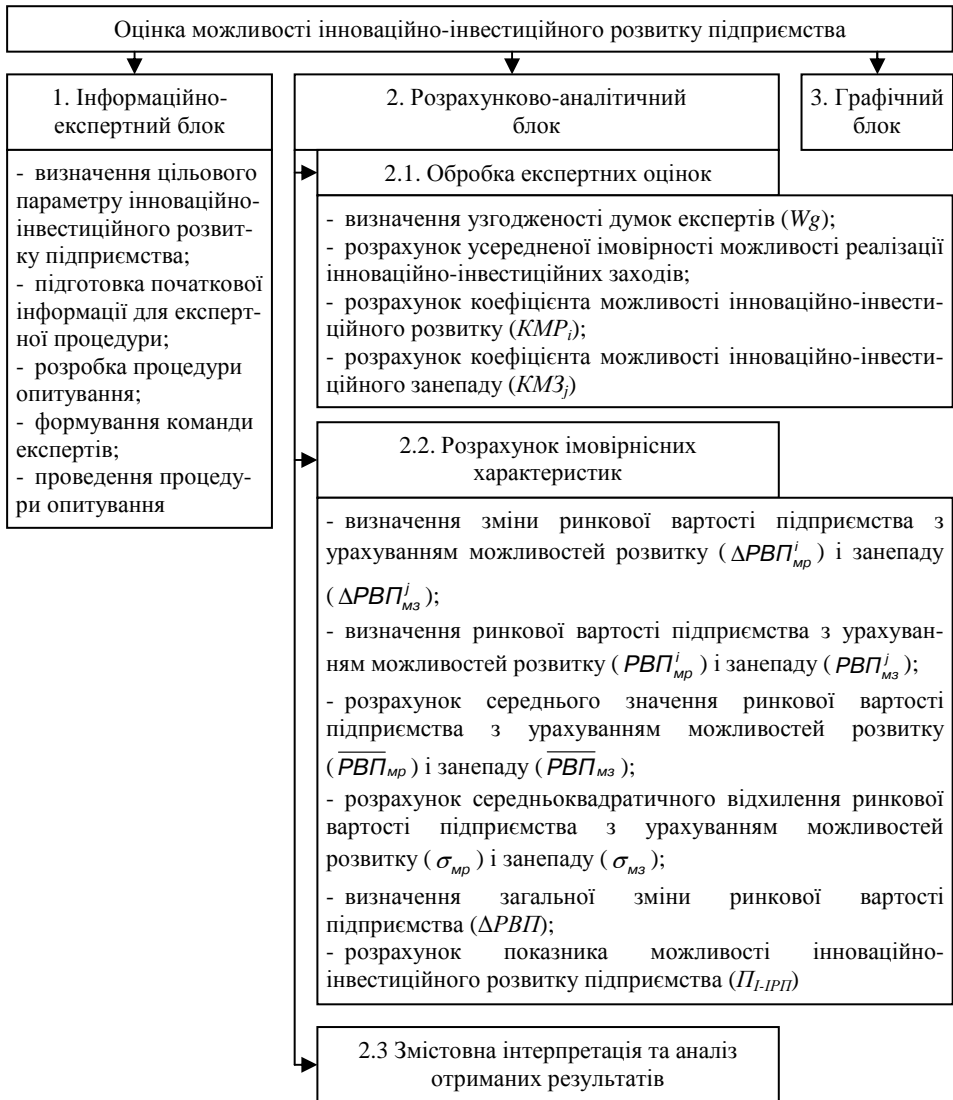

Рис. 1. Структурно-логічна схема оцінювання можливості І-ІРП, авторська розробка

Розробка процедури опитування передбачає визначення переліку основних завдань, які ставляться перед експертами, а саме:

- оцінювання рівня компетентності експертів шляхом самооцінки;
- складання переліку найбільш впливових індикаторів-стимуляторів та індикаторів-дестимуляторів на можливості інноваційно-інвестиційного розвитку та інноваційно-інвестиційного занепаду;
- визначення експертами ймовірності реалізації певних заходів, що впливають на формування можливостей інноваційно-інвестиційного розвитку та інноваційно-інвестиційного занепаду підприємства;
- оцінювання експертами значущості певних заходів, що впливають на формування можливостей інноваційно-інвестиційного розвитку та інноваційно-інвестиційного занепаду підприємства.

При формуванні команди експертів чисельність і склад групи мають бути такими, щоб одержати достовірне рішення з урахуванням виділених ресурсів. У групу експертів не слід включати зацікавлених осіб, необхідно прагнути до незалежної експертизи. Звичайно, вибираючи кандидатів в експерти, виходять із компетентності того або іншого фахівця в області його безпосередньої діяльності.

Компетентність експертів практично неможливо визначити за об'єктивними статистичними даними, найчастіше вона визначається шляхом самооцінки експертів. При цьому індивідуальна самооцінка складається виходячи з інформованості по даній проблемі та коефіцієнта аргументації. Коефіцієнт компетентності експерта (κ_E) визначається як середньоарифметичне коефіцієнтів інформованості (κ_i) та аргументації (κ_a) [4].

Безпосередньо проведення процедури опитування передбачає:

- визначення експертами ймовірності реалізації певних заходів, що впливають на формування можливостей інноваційно-інвестиційного розвитку (ρ^j_p) та інноваційно-інвестиційного занепаду (ρ^j_z) підприємства;
- оцінку експертами значущості певних заходів, що впливають на формування можливостей інноваційно-інвестиційного розвитку (z^j_p) та інноваційно-інвестиційного занепаду (z^j_z) підприємства. Визначається шляхом їх впорядкування в певній послідовності за порядковою шкалою виміру. При цьому мінімальне значення привласнюється менш значущому індикатору, а максимальне – індикатору, що найбільше впливає на можливості інноваційно-інвестиційного розвитку та занепаду підприємства.

Розрахунково-аналітичний блок запропонованої схеми оцінювання можливості І-ІРП містить 3 підблоки: обробка експертних оцінок; розрахунок імовірнісних характеристик; змістовна інтерпретація та аналіз отриманих результатів.

Визначення узгодженості думок експертів дозволяє оцінити ступінь згоди експертів в оцінці факторів, що впливають на можливість інноваційно-інвестиційного розвитку і дозволяють більш обґрунтовано приймати інноваційно-інвестиційні рішення. Для цього розраховується дисперсійний коефіцієнт конкордації (W_g) як відношення дисперсії (D) до її максимального значення (D_{\max}) [4, 74; 16, 41].

Оскільки опитування експертів пов'язане з оцінюванням реалізації інноваційно-інвестиційних заходів, що формують можливості як розвитку, так і занепаду, дисперсійний коефіцієнт конкордації (W_g) доцільно розрахувати для обох варіантів оцінок. Так, узгодженість думок експертів щодо значущості індикаторів-стимуляторів (дестимуляторів) визначатиметься через дисперсійний коефіцієнт конкордації (W_g^i), який розраховується за формулою:

$$W_g^i = \frac{12 \sum (z_i - \bar{z})^2}{t^2(n^3 - n)}, \quad W_g^j = \frac{12 \sum (z_j - \bar{z})^2}{t^2(m^3 - m)}, \quad (2)$$

де z_i (z_j) – групова оцінка значущості за кожним індикатором-стимулятором ($i = \overline{1, n}$) (індикатором-дестимулятором ($j = \overline{1, m}$); \bar{z} – середнє арифметичне метичне значення групових оцінок значущості індикаторів-стимуляторів (дестимуляторів); t – число експертів; n – кількість індикаторів-стимуляторів; m – кількість індикаторів-дестимуляторів.

Максимальне значення дисперсії може бути отримане, якщо всі експерти нададуть однакову оцінку кожному стимулятору (дестимулятору), що формують можливості інноваційно-інвестиційного розвитку (занепаду) підприємства. Якщо узгодженості зовсім немає, то відсутній зв'язок між оцінками й коефіцієнт $W_g \rightarrow 0$. Для одержання об'єктивних даних задається значення $W_g \geq 0,5$, якщо $W_g \leq 0,5$, то слід провести опитування ще раз.

Необхідність розрахунку усередненої ймовірності можливості реалізації інноваційно-інвестиційних заходів обумовлена тим, що кожен з експертів виставляє свою оцінку ймовірності в процентах та їхні думки незалежні один від одного. У зв'язку з цим, вважається за необхідне введення усередненої оцінки ймовірності реалізації інноваційно-інвестиційних заходів (p') таким чином, щоб $p' = 1$. Усереднену оцінку ймовірності реалізації інноваційно-інвестиційних заходів, що впливають на можливість розвитку (p'_p) та на можливість занепаду (p'_s) пропонується розраховувати за формулами:

$$p'_p = \frac{\sum_{E=1}^t p_{it}}{\sum_{I=1}^s \sum_{E=1}^t p_{it}} \quad (i = \overline{1, n}), \quad p'_s = \frac{\sum_{E=1}^t p_{jt}}{\sum_{I=1}^s \sum_{E=1}^t p_{jt}} \quad (j = \overline{1, m}), \quad (3)$$

де p_{it} – ймовірність реалізації інноваційно-інвестиційного заходу, що впливає на можливість розвитку, виставлена t -м експертом по i -му індикатору-стимулятору (тут сума всіх p'_{ip} дорівнює 1); p_{jt} – ймовірність реалізації інноваційно-інвестиційного заходу, що впливає на можливість занепаду, виставлена t -м експертом по j -му дестимулятору (тут сума всіх p'_{js} дорівнює 1).

Наступним етапом обробки експертних оцінок є розрахунок коефіцієнта можливості інноваційно-інвестиційного розвитку (KMP^i) у разі впливу i -го індикатора-стимулятора та коефіцієнта можливості інноваційно-інвестиційного занепаду (KMP^j) у разі впливу j -го індикатора-дестимулятора, які обчислюються за формулами:

$$KMP^i = \frac{\sum_{E=1}^t p_p^i \times z_{it} \times k_E}{\sum_{l=1}^s \sum_{E=1}^t p_p^i \times z_{it} \times k_E} (i = \overline{1, n}), \quad KMZ^j = \frac{\sum_{E=1}^t p_z^j \times z_{jt} \times k_E}{\sum_{l=1}^s \sum_{E=1}^t p_z^j \times z_{jt} \times k_E} (j = \overline{1, m}), \quad (4)$$

де z_{it} – оцінка значущості інноваційно-інвестиційного заходу, що впливає на можливість розвитку, виставлена t -м експертом по i -му індикатору-стимулятору; k_E – попередньо оцінена компетентність експертів ($E = \overline{1, t}$); z_{jt} – оцінка значущості інноваційно-інвестиційного заходу, що впливає на можливість занепаду, виставлена t -м експертом по j -му індикатору-дестимулятору.

Запропоновані коефіцієнти можливості розвитку і можливості занепаду призначені скорегувати розрахункову величину ринкової вартості підприємства (РВП_р) у разі впливу i -го стимулятора (j -го дестимулятора).

Другий підблок розрахунково-аналітичного блоку передбачає розрахунок імовірнісних характеристик.

Визначення зміни ринкової вартості підприємства з урахуванням можливості розвитку під впливом i -го індикатора-стимулятора (ΔPVP_{MP}^i) здійснюється за формулою:

$$\Delta PVP_{MP}^i = PVP_p \times KMP^i, \quad (5)$$

де PVP_p – розрахункове значення ринкової вартості підприємства.

Визначення зміни ринкової вартості підприємства з урахуванням можливості занепаду під впливом j -го індикатора-дестимулятора (ΔPVP_{M3}^j) здійснюється за формулою:

$$\Delta PVP_{M3}^j = PVP_p \times KMZ^j. \quad (6)$$

Визначення ринкової вартості підприємства з урахуванням можливості розвитку під впливом i -го індикатора-стимулятора (PVP_{MP}^i) здійснюється за формулою:

$$PVP_{MP}^i = PVP_p + \Delta PVP_{MP}^i = PVP_p \times (1 + KMP^i). \quad (7)$$

Визначення ринкової вартості підприємства з урахуванням можливості занепаду під впливом j -го індикатора-дестимулятора (PVP_{M3}^j) здійснюється за формулою:

$$PVP_{M3}^j = PVP_p + \Delta PVP_{M3}^j = PVP_p \times (1 + KMZ^j). \quad (8)$$

Розрахунок середнього значення ринкової вартості підприємства з урахуванням можливості розвитку (\overline{PVP}_{MP}) і з урахуванням можливості занепаду (\overline{PVP}_{M3}) здійснюється за формулами:

$$\overline{PVP}_{MP} = \frac{1}{n} \times \sum_{i=1}^n PVP_{MP}^i, \quad \overline{PVP}_{M3} = \frac{1}{m} \times \sum_{j=1}^m PVP_{M3}^j. \quad (9)$$

Щоб урахувати коливання ринкової вартості підприємства в разі впливу реалізації певних інноваційно-інвестиційних заходів, необхідно розрахувати середньоквадратичне відхилення.

Середньоквадратичне відхилення ринкової вартості підприємства під впливом індикаторів-стимуляторів (σ_{MP}) та індикаторів-дестимуляторів (σ_{M3}) розраховується за формулами:

$$\sigma_{MP} = \sqrt{\sum_{i=1}^n (PB\Pi_{MP}^i - \overline{PB\Pi_{MP}})^2 \times p_{\rho}^i}, \quad \sigma_{M3} = \sqrt{\sum_{j=1}^m (PB\Pi_{M3}^j - \overline{PB\Pi_{M3}})^2 \times p_{\rho}^j}. \quad (10)$$

На основі проведених розрахунків можна обчислити загальне змінення ринкової вартості підприємства одночасно під впливом стимулюючих і дестимулюючих факторів за формулою:

$$\begin{aligned} \Delta PB\Pi &= \left(\sum_{i=1}^n PB\Pi_{MP}^i - n \times PB\Pi_{\rho} \right) + \left(\sum_{j=1}^m PB\Pi_{M3}^j - m \times PB\Pi_{\rho} \right) = \\ &= \sum_{i=1}^n \Delta PB\Pi_{MP}^i + \sum_{j=1}^m \Delta PB\Pi_{M3}^j. \end{aligned} \quad (11)$$

Розрахунок показника можливості I-ІРП (Π_{I-IP}) запропоновано визначити за формулою:

$$\Pi_{I-IP} = \frac{\sum_{i=1}^n PB\Pi_{MP}^i - n \times PB\Pi_{\rho}}{\left| \sum_{j=1}^m PB\Pi_{M3}^j - m \times PB\Pi_{\rho} \right|}. \quad (12)$$

Запропонований показник (Π_{I-IP}) може використовуватися для порівняння можливостей розвитку підприємства у динаміці, що дозволяє визначити тренд і спрогнозувати інноваційно-інвестиційні можливості розвитку, застосовуючи отримані результати при стратегічному плануванні діяльності підприємства.

Кожен із запропонованих показників у розрахунково-аналітичному блоці може розраховуватися як для досліджуваного підприємства, так і для підприємств, які входять до аналітично-дослідницької панелі.

Третій підблок «Змістовна інтерпретація та аналіз отриманих результатів» розрахунково-аналітичного блоку передбачає опис отриманих результатів (табл. 1).

Вплив стимулюючих і дестимулюючих факторів характеризується зміною величини ринкової вартості підприємства, що необхідно проаналізувати в динаміці. З метою позиціонування можливостей розвитку досліджуваного підприємства у конкурентному просторі необхідно порівняти зазначені показники з показниками підприємств-конкурентів.

Аналітичні висновки за наведеними даними дозволяють отримати інформацію про підприємства, чиї можливості інноваційно-інвестиційного розвитку краще (або гірше). Така інформація важлива як для підприємства з метою позиціонування в конкурентному інноваційно-інвестиційному просторі, так і для потенційних інвесторів для критеріального ранжування об'єктів інвестування та вибору оптимального варіанту вкладання коштів.

Третій блок запропонованої схеми оцінювання можливості I-ІРП передбачає графічну інтерпретацію отриманих результатів. Значення показника оцінки можливості I-ІРП (Π_{I-IP}) з метою спрощення візуального сприйняття

може бути інтерпретоване графічно за ряд років. Отримані значення показників ринкової вартості підприємства з урахуванням можливості розвитку, з урахуванням можливості занепаду та розрахункового (базового) значення цього показника (за статистичними даними підприємства в аналізованому періоді) також можна використати для графічної просторової інтерпретації.

Таблиця 1. Змістова інтерпретація значення показника Π_{I-IP} , авторська розробка

Значення показника Π_{I-IP}	Співвідношення стимулюючих і дестимулюючих факторів	Характеристика стану розвитку підприємства
$\Pi_{I-IP} > 1$	Вплив стимулюючих факторів більше за вплив дестимулюючих факторів	Такий стан характеризується стійким розвитком, що супроводжується підвищенням ефективності діяльності підприємства з урахуванням інноваційно-інвестиційної складової та підвищенням ринкової вартості підприємства
$\Pi_{I-IP} = 1$	Вплив стимулюючих і дестимулюючих факторів збалансований	Такий стан вимушує підприємство залишатися на досягнутому рівні інноваційно-інвестиційного розвитку
$\Pi_{I-IP} < 1$	Вплив стимулюючих факторів менше за вплив дестимулюючих факторів	Такий стан характеризується занепадом, що супроводжується зниженням ефективності діяльності підприємства з урахуванням інноваційно-інвестиційної складової та зниженням ринкової вартості підприємства

На рис. 2 значення на вісі OX відповідає середньому значенню показника ринкової вартості підприємства з урахуванням можливості розвитку ($\overline{PBП}_{MP}$). На вісі OY відкладається середнє значення показника ринкової вартості підприємства з урахуванням можливості занепаду ($\overline{PBП}_{M3}$). На вісі OZ – значення показника розрахункової ринкової вартості підприємства за статистичними даними в аналізованому періоді ($PBП_p$).

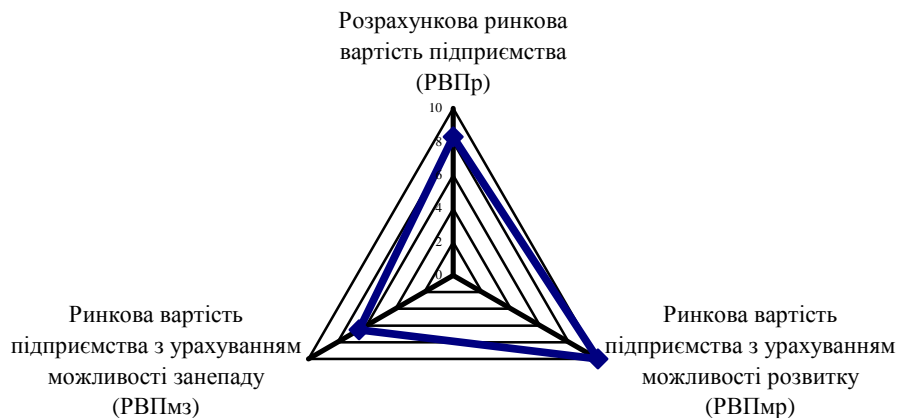

Рис. 2. Просторова графічна інтерпретація ринкової вартості підприємства з урахуванням можливості розвитку та можливості занепаду, авторська розробка

Для потенційно існуючих інноваційно-інвестиційних реалій приймається, що коли вони відсутні, показник набуває значення 0, якщо констатується їх наявність — показник приймає значення до $+\infty$. Таким чином, в даній системі можна відтворювати можливість І-ІРП за певний період (фінансовий рік), відкладаючи по всім відповідні розраховані значення будь-яких показників кінцевого результату, можливості розвитку і можливості занепаду.

За допомогою даного способу відображення можна наглядно бачити зміни ринкової вартості підприємства як цільового параметру інноваційно-інвестиційного розвитку за різні періоди часу, що полегшує аналіз ситуації та інтуїтивне сприйняття інформації.

Висновки. У даному дослідженні запропоновано комбінований метод оцінки можливості І-ІРП, який ґрунтується на поєднанні експертного і статистичного методів. Представлена структурно-логічна схема оцінки можливості І-ІРП. Як цільовий параметр І-ІРП пропонується застосовувати показник ринкової вартості підприємства. Запропоновано методичний підхід до визначення показника можливості І-ІРП, який може використовуватися для порівняння можливостей розвитку підприємства в динаміці, що дозволяє визначити тренд і спрогнозувати інноваційно-інвестиційні можливості розвитку, застосовуючи отримані результати при стратегічному плануванні діяльності підприємства.

Методичне забезпечення оцінки можливості інноваційно-інвестиційного розвитку дозволить оцінити потенційні можливості реалізації стратегічних напрямів діяльності підприємства в інноваційно-інвестиційному просторі та забезпечить отримання інформаційної бази для оптимального вибору привабливих підприємств з точки зору потенційного інвестора.

Подальші дослідження можуть бути спрямовані на розробку методичного інструментарію для оцінювання ймовірності досягнення ринкової вартості підприємства в заданому інтервалі відхилень під впливом стимулюючих або дестимулюючих факторів.

1. *Благодетєлева-Вовк С.Л.* Методики розрахунку можливостей розвитку і можливостей занепаду в грошовому еквіваленті та визначення стану ефективності діяльності промислових підприємств // www.blagodeteleva-vovk.com.

2. *Благодетєлева-Вовк С.Л.* Можливості розвитку та можливості занепаду в контексті інноваційної діяльності суспільства // www.blagodeteleva-vovk.com.

3. *Галушак О.Я., Жаровська Н.Ю.* Дослідження інноваційного розвитку машинобудівних підприємств з урахуванням основних ризик-факторів // Соціально-економічні проблеми і держава.— 2012.— Вип. 2.— С. 67–73.

4. *Іванілов О.С.* Економічні ризики у діяльності підприємств: сутність, методи оцінки, шляхи зниження // Economic efficiency of business in the conditions of unstable economy: Collective monograph. — Aspekt Publishing, Taunton, MA, United States of America, 2015. — P. 65–83.

5. *Ілляшенко С.М., Біловодська О.А.* Управління інноваційним розвитком промислових підприємств: Монографія. — Суми: Університетська книга, 2010. — 281 с.

6. *Коваленко О.В., Борисова Я.Г.* Управління інноваційно-інвестиційним розвитком промислового підприємства // www.zgia.zp.ua.

7. *Конашук В.Л., Ковальова В.Ю.* Інноваційно-інвестиційний розвиток підприємств транспортного машинобудування // www.zgia.zp.ua.

8. *Лисенко Н.О., Білошкурська Н.В.* Економіко-організаційний механізм формування економічної безпеки агропромислових підприємств: Монографія. — Умань: Візаві, 2014. — 257 с.

9. *Малюта Л.Я.* Оцінювання рівня інноваційного розвитку промислового підприємства // Соціально-економічні проблеми і держава.— 2011.— Вип. 1 // sepd.tntu.edu.ua.

10. *Мороз Е.Г.* Інноваційно-інвестиційний розвиток підприємств сфери водного господарства України // Вісник Національного університету водного господарства та природокористування.– 2012.– №3. – С. 172–179.
11. Проблеми і перспективи ринково-орієнтованого управління інноваційним розвитком: Монографія / За ред. д.е.н., проф. С.М. Ілляшенка. – Суми: Папірус, 2011. – 644 с.
12. *Прохорова В.В., Дем'яненко Т.І.* Вплив ризиків на формування системи адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком промислових підприємств залізничного транспорту // Економіка и управление.– 2013.– №1. – С. 42–48.
13. *Прохорова В.В., Мушников О.О.* Методика оцінки рівня стійкості інноваційно-інвестиційного розвитку машинобудівних підприємств // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики.– 2014.– №2. – С. 42–48.
14. *Семенова В.Г., Обертайло М.В.* Інноваційно-інвестиційний розвиток як основа конкурентоспроможності промислових підприємств // dspace.oneu.edu.ua.
15. *Семенова В.Г., Обертайло М.В.* Методики аналізу показників інноваційно-інвестиційного розвитку промислових підприємств // Економічний аналіз: Зб. наук. праць Терн. націон. екон. ун-та.– 2012.– Вип. 10, Ч. 3. – С. 382–387.
16. Система фінансового контролю в Україні: сучасний стан організації та перспективи розвитку: Монографія / Л.В. Дікань, Ю.О. Голуб, Н.В. Синюгіна, Н.М. Шульга, Т.В. Мултанівська, Т.С. Воїнова; За заг. ред. проф. Л.В. Дікань. – Х.: ХНЕУ, 2010. – 96 с.
17. *Ставицький О.В.* Аналіз здатності підприємства до інноваційного розвитку // Економіка та менеджмент: перспективи розвитку: Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Суми, 22–24 червня 2012 року) / За заг. ред. О.В. Прокопенко. – Суми: СумДУ, 2012. – С. 129–130.
18. *Шамота Г.М.* Інноваційно-інвестиційний розвиток підприємств України в кризових умовах // Вісник Сумського національного аграрного університету.– 2011.– Вип. 5/2. – С. 140–145.

Стаття надійшла до редакції 19.10.2015.